

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Szociális munka IV. (Szociális munka csoportokkal)
A tantárgy kódja: BTSZ401BA
A szak megnevezése (N/L): szociális munka (BA)
Az oktató neve: Molnár Éva

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék és szakszerűen használják a szociális csoportmunkához szükséges alapfogalmakat, elméleti modelleket, a csoportok kategorizálási lehetőségeit, a csoportfejlődés szakaszait, a csoport interakciós mintáit, a csoportvezetés módszereit és technikáit. A félév során elsajátított elméleti és gyakorlati ismeretek hozzájárulnak a terepgyakorlat sikeres teljesítéséhez, a hallgatók képessé válnak szakmai munka során bekapcsolódni a csoportokkal végzett szociális munka különböző szakaszaiba.

A félév tematikája**A csoportmunka lehetőségei a segítő szakmákban****Szociális csoportmunka története, definiálási lehetőségei****A csoportmunka módszerei, értékszempontjai****Típusok, kategorizálási lehetőségek****A csoportok szervezése, előkészítése****A csoportfejlődés szakaszai****Kommunikációs és interakciós minták a csoportban****Csoportdinamika****Vezetési stílusok, csoportvezetéshez szükséges képességek****Szerepek a csoportban****A félév teljesítése, értékelése**

A félévi érdemjegy az írásbeli számonkérés eredménye, egy csoportvezetői feladat tervezése és levezetése és az órai munka alapján kerül megállapításra. A kurzus legfeljebb 3 hiányzásig teljesíthető.

Irodalom

Boda Margit – Diebel Andrea – Prókai Orsolya (2008): Munka-kör. Csoportos módszerek, közösségi innovációk a támogatott álláskeresésben.

<http://szociologia.unideb.hu/sites/szociologia.unideb.hu/files/oldal/208/2.pdf>

Németh László (1998): Szociális munka csoportokkal. In: Kézikönyv szociális munkásoknak. Szociális Szakmai szövetség, Budapest

Pataki Éva (2010): Szociális munka csoportokkal. Szociotéka, Debrecen

<http://mek.oszk.hu/11900/11917/11917.pdf>

Rudas Péter (2007): Delfi örökösei. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest

Szőnyi Gábor (2005): Csoportok és csoportozók. A lélektani munkára épülő csoportok vezetése. Medicina, Budapest

A szakmai gyakorlat (intézményen kívüli): Szociális munka gyakorlat IV. (szociális munka csoportokkal)

kreditértéke: 3

időtartama teljes idejű képzésben: heti/3 óra, **részidejű képzésben:** --- hét/óra

jellege: összefüggő **tantervi helye:** 4. félév

tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok

Tartalmi leírás:

A terepgyakorlat során a hallgatók megismerik a szociális intézményrendszer felépítését, jogszabályokban rögzített céljainak, stratégiájának és tevékenységeinek gyakorlatban megvalósított formáját. A követelményrendszer teljesítésén túl azonban a terepgyakorlatok szakmai programja többet céloz meg: a képzés hatékonyságának növelése, a kibocsátott szakemberek magas szintű szaktudása, a leendő munkaadókkal való kapcsolat építése, erősítése, a tapasztalati tanulási folyamat és a szakmai készségek fejlődéséhez szükséges keretek biztosítása áll a középpontban.

A IV. félévi gyakorlat során a hallgatók megismerik a szociális csoportmunka típusait, képessé válnak a kapcsolódó alapfogalmak, elméleti modellek gyakorlatban történő alkalmazására, személyes élmények kapcsán értik meg a csoportfejlődés szakaszait, a csoport interakciós mintáit, a csoportszerepeket és tapasztalják meg a csoportvezetés módszereit és technikáit. A terepgyakorlat során a hallgatók a csoportokkal végzett szociális munka különböző szakaszaiba kapcsolódnak be.

During their fieldwork the students can get to know the establishment of the social institution system, their legally stated aims and the way, they put their strategy and operation into practice. On top of accomplishing their requirements the professional program of these fieldworks aims beyond the above mentioned targets. Our primary aims are: improving the effectiveness of this training, ensuring high quality expertise of the professionals completing this course, building and strengthening connections with employers for the future, experience based learning process and ensuring a frame for the development of professional skills.

Through the practice in the fourth semester the students can learn the different types of group work, they can learn how to put the related basic concepts and theoretical models into practice. They can understand the different stages of group development, the group interaction patterns and the different roles within a group, through their personal experiences. They can acquire group leading methods and techniques. During the fieldwork the students can join into the different phases of social work with groups.

Szakmai követelmények, szabályok:

Terep-szervezetek irányában követelmény, hogy az adott félévben feldolgozandó módszer (szociális csoportmunka módszertana) megismerésére és abban való jártasság szerzésére lehetőséget biztosítsanak a gyakorlat megvalósítására kiválasztott intézmények.

Hallgatók irányában követelmény a következő kompetenciák fejlesztése, tudás megszerzése:

- Ismeri és értelmezi az emberi szükségleteket, a társas viselkedés pszichológiai tényezőit, az emberek és a környezetük közötti interakciókat.
- Képes a bizalomépítésre, a nyílt, hiteles, hatékony kommunikációra.
- Képes szükségletfelmérésre, az egyén és környezete közötti kölcsönhatásoknak az elemzésére.
- Képes eligazodni a gyakorlat által felvetett konkrét társadalmi problémák és lehetséges megoldási módszerek között.
- Autonóm módon képes felismerni szerepét és helyét a szociális munka közvetlen gyakorlatában, a különböző szinteken megvalósuló csapatmunkában.
- A kliensek autonómiáját tiszteletben tartja.
- A társadalmi problémák iránti érzékenység, nyitottság, a szociokulturális különbözőségek ismeretén alapuló empátia és tolerancia jellemzi munkáját.

A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei

A félévet gyakorlati jegy zárja. A gyakorlat értékelése a tereptanárral közösen történik, a terepnapló, a jelenléti ív, a tereptanár által elkészített értékelő lap (igazolás szakmai gyakorlatról) alapján.

A szakmai gyakorlólé hely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött

A DE Bölcsészettudományi Kar, Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke 50 szervezettel kötött keretszerződést szakmai gyakorlatok megvalósítására (rendszeres tevékenységként, határozatlan időtartamra). Ezen túl a Tanszék, közel 80-100 szervezettel működik együtt speciális szakterülethez illeszkedő, alkalomszerűen megvalósított gyakorlatok szervezése céljából.

Az alábbiakban néhány szervezet kerül felsorolásra példaként, mint a szociális csoportmunka módszertanának elsajátítását biztosító gyakorlatok lehetséges helyszínei: DMJV Gyermekvédelmi Intézménye, DMJV Városi Szociális Szolgálat, Drogambulancia, Fehér Bot Alapítvány, SZETA Családok Átmeneti Otthona, BIT Egyesület, CSAT Egyesület, AVP Hungary Egyesület, HAHA (Hajdúsági Hallgatókért és Civilekért Egyesület), Központ Egyesület.

A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése

A DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke kiterjedt terepgyakorlati hálózata működésének szabályait a „Terep-vezérfonal” c. dokumentum részletezi. Tartalma: jogszabályi háttér, terepgyakorlatok megszervezésének szabályai, a gyakorlat szereplői és azok jogosultságai és kötelezettségei, dokumentáció, stb.) A dokumentum a Tanszék honlapján hozzáférhető. A gyakorlatok szakmai tapasztalatait, hatékony módszertanát, és a terephelyek bemutatását két könyv összegzi:

1. Terephelyek kézikönyve. (Szerk.: Diebel A.), Debrecen, Kiadó: Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, 2012.
2. Terepgyakorlatok Módszertani kézikönyve. (Irta és szerk.: Diebel A.-Prókai O.), Debrecen, Kiadó: Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, 2012.

A szakmai gyakorlatokat a terepkoordinátor szervezi és ellenőrzi. Az adott félév tematikája és a hallgatók érdeklődése mentén szervezett, jól képzett tereptanárok által irányított (kiválasztási szempontok: humán diploma +min. 5 év szakterületen szerzett tapasztalat), a szociális szakmaterület széles körét érintő szakmai gyakorlatok helyszíneit félév elején a terepkoordinátor meghirdeti. A gyakorlat időbeli ütemezését a Terep-vezérfonal rögzíti. A gyakorlat kötelező feltételeinek megvalósulását a terepszerződés (Megállapodás) garantálja. A tereptanárok szakmai munkáját a gyakorlatot kísérő feldolgozó órák oktatója is figyelemmel kíséri és a tapasztalatokat közvetíti a terepkoordinátor, és rajta keresztül a Tanszékvezető irányába. A hallgatók értékelőlapon adnak visszajelzést a gyakorlati helyekről.

Intézményi felelős (név, beosztás): Diebel Andrea, terepkoordinátor, oktató

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Szociológia IV. (Kvalitatív módszerek)
A tantárgy kódja: BTSZ403BA
A szak megnevezése (N/L): szociális munka BA
Az oktató neve: Molnár Éva

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összeggése

A tantárgy célja a társadalomtudományi kutatások során alkalmazott legfontosabb kvalitatív adatgyűjtési eljárások megismerése. A hallgatók a kurzus során megismerkednek a kutatási terv és az interjúvázlat elkészítésének szabályaival, továbbá az interjúfelvétel és az interjúelemzés technikáival. A kurzuson való aktív részvétel hozzájárul a kommunikációs készségek, a strukturált, analitikus gondolkodásmód és a rendszerszemlélet fejlődéséhez.

A kurzus értékelése

A félévi érdemjegy a hallgatók félév során elkészített feladatai (kutatási terv, interjúvázlat, egyéni interjúk) és a zárthelyi dolgozat eredménye alapján kerül megállapításra. A kurzus legfeljebb 3 hiányzásig teljesíthető.

A félév tematikája

- **A tudományos megismerés követelményei**
- **A tudományos adatgyűjtés típusai**
- **Kvalitatív kutatási módszerek**
- **Az interjú - előnyök és hátrányok**
- **Interjúvázlat készítése**
- **A kérdezés dilemmái, kérdezői hibák**
- **Az interjúk felvétele**
- **Elemzési lehetőségek**
- **Etikai kérdések**
- **Eredmények bemutatása**

Irodalom

Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest 350-437.

Heltai Erzsébet - Tarjányi József: A szociológiai interjú készítése.
<https://www.yumpu.com/hu/document/read/15698694/heltai-erzsebet-tarjanyi-jozsef-a-szociologiai-interju-melyinterju->

Héra Gábor – Ligeti György (2006): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Könyvkiadó, Budapest 142-166.

Kovács Éva (2007): Interjús módszerek és technikák. In: Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet. Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, Budapest 269-277.

<https://kisebbssegkutato.tk.hu/uploads/files/olvasoszoba/regiokonyvek/kozossegtanulmany.pdf>

Kvale, Steinar (2005): Az interjú. Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. Jászöveg Műhely Kiadó, Budapest 161-224.

Vicsek Lilla (2004): Fókuszcsoport. Osiris Kiadó, Budapest

http://keszi.krolify.hu/wp-content/uploads/2017/12/Vicsek_Lilla_Fokuszcsoport-_KROLIFY.pdf

(1.) Tantárgy neve: BTSZA 602 BA Társadalmpolitika II. (Foglalkoztatáspolitikai)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező, szeminárium	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere”: (kredit%)	
A tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és óraszám: heti 2 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve:) Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők (ha vannak):	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok <ul style="list-style-type: none"> - zárthelyi dolgozat 2 alkalommal, - prezentáció a megadott témából - a megadott téma összefoglaló elemzése a kiadott template alapján 	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6. félév	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy központi témája a munka világában a XX. század második fele óta bekövetkező változások vizsgálata, a hazai és nemzetközi munkaerő-piaci folyamatok elemzése, napjaink munkaerőpiaci változásainak és azok társadalmi és gazdasági hatásainak feltárása..	
The central topic of the subject is the world of work of the XXI century: the changes that have taken place since the second half of the century, the comparison of domestic and international labour market processes, the changes in the labour market and the social and economic effects of the changes today.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Az érintett témakörök és a vonatkozó ajánlott irodalom: 1. A munka társadalmi szerepváltozása A.) „Ember, vagy gép?” A technikai modernizáció hatása a munka világának átalakulására B.) Munkanélküliség, vagy munkaerőhiány? (sajtóelemzés) <i>Rácz András (2014): A második gépkorszak</i> http://konyvultura.kello.hu/kritika/2014/08/a-masodik-gepkorszak 2. A munkaparadigma átalakulása A) A globalizáció hatása a munkaerőpiac átalakulására (területi, szerkezeti, értékrendbeli változások) B.) A társadalmi alapjövedelem és más alternatív paradigmák szerepe a XXI. században <i>Gébert Judit–Tózsér János (2013): Ami jár, az jár, Érvék a feltétel nélküli alapjövedelem mellett</i> http://magyarnarancs.hu/publicisztika/ami-jar-az-jar-87185 A feltétel nélküli alapjövedelem <i>Parlament info jegyzet</i> http://www.parlament.hu/documents/10181/1202209/Infojegyzet_2017_52_feltetel_nelkuli_alapjovedelem.pdf/6b48f77f-13c7-4642-96ad-dc41154d8535 3. A teljes foglalkoztatás elmélete, mint a jóléti társadalmak alapja. A.) A teljes foglalkoztatás dilemmája: kényszer vagy lehetőség? B.) A szociális beruházás stratégiája és a teljes foglalkoztatás <i>Csoba Judit (2017) : Gondoskodó állam, aktiváló állam, befektető állam</i> <i>socio.hu 2017/1.</i> http://real-j.mtak.hu/8994/1/23szam.pdf 4. A munka kettős karaktere: welfare – workfare modellek A.) A „workfare” modell kialakulása és elterjedése a XX. században B.) A teljes foglalkoztatás skandináv útja <i>Pogátsa Zoltán (2017). Az Északi modell relevanciája Magyarországon</i> <i>Új Egyenlőség 2017.03.14.</i> http://ujegyenloseg.hu/az-eszaki-modell-relevanciaja-magyarorszagon/	

Great Depression Rap

<https://youtu.be/fFu7us6bNSQ>

5. A „képeség” vagy „hajlandóság”: a dologtalan osztály integrációja a munka világába

A.) „Szép új munka világa” (U. Beck, R. Sennet) Non-kognitív készségek és képességek versus szaktudás?
Mi kell a jó munkához manapság?

B.) „Akarnak-e dolgozni a munkanélküliek?”

Morális válság és a megváltozott munkapiac.

Csoba Judit (2009): „Akarnak-e dolgozni a munkanélküliek?”

Esély 2009/5. 3- 17. old.

http://www.esely.org/kiadvanyok/2009_5/01csoba.pdf

6. A munkaösztonzők és a munkaérték változása a posztmodern társadalomban

A.) Csak a pénz számít? Munkaértékek és munkaösztonzők változása az „Y” és a „Z” generációban

B.) A munka mint érték, vagy inkább a szabadidő? .. A szabadidő paradigma a szociológiában

Hajdu Gábor – Sik Endre

A munkával kapcsolatos értékek a világban (1990–2014) és a mai Magyarországon

<http://www.tarki.hu/hu/publications/SR/2016/19hajdu.pdf>

7. A NEET generáció

A.) Vesztesek, vagy nyertesek? A fiatalok munkaerőpiaci helyzete

B.) A korai iskolaelhagyás és a munkaerőpiac összefüggései

Fehérvári Anikó (2015): *A lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjei*

Neveléstudomány 2015/3. 31-47. old.

http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2015/nevelestudomany_2015_3_31-47.pdf

8. Munkapiac a „Rizikó társadalmakban” és a prekaritás megjelenése.

A.) Munkapiaci kockázatok a „Rizikó társadalmakban”

B.) Prekaritás = a XXI. század normája?

Voswinkel, S.–Kocya, H.: „A munka határainak leomlása. Az elszemélytelenedéstől a folyamatos önmenedzselésig. Replika, 59 (2007 november).

9. Alternatív munkapiacok, a második munkapiac és az informális gazdaság

A.) Feketén? Fehéren? Az árnyékgazdaság szerepe, jelentősége napjaink munkapiacán

B.) „Modernkori nomádok?” Az informális gazdaság és a háztartásgazdaság szerepe napjainkban

Polányi Károly: *Az archaikus társadalom és gazdasági szemlélet (A gazdaság helye a társadalomban)* Budapest, Gondolat Kiadó, Budapest 1976. 197-228. old.

10. A XXI. század új munkaszervezeti formái

A.) Plattformgazdaság, scharing economy, gig- economy

B.) Társadalmi vállalkozások a szociális integráció és a foglalkoztatás határán

Ajánlott irodalom:

Applebaum, H.: *A munka fogalma a nyugati gondolkodásban*. Café Babel, 2007. 56–57.

<http://www.cafebabel.hu/szamok/munka/applebaum>

Arendt, H.: *Vita activa*. Pieper, Zurich 1999

Atkinson, Anthony: *Munkaösztonzők* In Csaba Iván – Tóth István György (szerk) *A jóléti állam gazdaságtana* Osiris-Láthatatlan Kollégium, Budapest, 1999

Barr, Nicholas (szerk.): *Munkaerőpiac és szociálpolitika Közép- és Kelet-Európában*

Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület Budapest, 1995, 51-53. old.

Borbély-Pecze Tibor Bors: *Aktív korúak mobilizálása* Esély 2008/4 53-77. old.

Castel, R. (1988): *A szociális kérdés alakváltozásai*. A Szociálpolitikai Értesítő Könyvtára Budapest, 349-417. old

Csoba Judit: *A tisztességes munka. A teljes foglalkoztatás: a 21. század esélye vagy utópiája?*

L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2010.

Dahrendorf, R.: *A modern társadalmi konfliktus*. Gondolat Kiadó, Budapest 1984.

Fazekas Károly – Scharle Ágota (Szerk.) (2012): Nyugdíj, segély, közmunka. A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede, 1990-2010. Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet – MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézet

Letölthető: <http://econ.core.hu/file/download/20evfoglpol/kotet.pdf>

Friedmann, G.: *A szabadidő és a munka kielégületlensége*. In: *A francia szociológia* Budapest, KJK. 1971

Galasi P.: *Munkanélküliek álláskeresői magatartása*. Közgazdasági Szemle, XLIII. évf., 1996. szeptember, 805-815. o.

Kézdi G.: *Az aktív foglalkoztatáspolitikai programok hatásvizsgálatának módszertani kérdései*. Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek BWP. 2004/2, Budapest

Rimler Judit: *A munka jövője*. Közgazdasági Szemle, XLVI. Évf., 1999. szeptember

Straub, E.: *Munkátlanág csak az élet (Nemes téltenség)*. 2008 Lettre, 67.

Török Emőke: *Munka és társadalom A munka jelentésváltozásai a bér munkán innen és túl* L'Harmattan Kiadó- Károli Gáspár Református Egyetem Budapest 2014. 7-53; 77- 115. 175-181.

Török Emőke: *A banausziától a bér munkáig- változások a munka értelmezésében* Szociológiai Szemle 2009/4 43-67. old.

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., **KKK 8. pont**) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

Ismeri és érti:

- a társadalmi egyenlőtlenségeket, megismeri az egyenlőtlenségek és a kirekesztés csökkentése érdekében felhasználható szociálpolitikai eszközöket a társadalmi integráció erősítését, a hátrányos helyzetűek integrációját és a társadalmi demokrácia megvalósulását célzó legfontosabb programokat,
- a szociális szolgáltatási rendszert, a közszféra, valamint a magánszféra – ezen belül civil-, egyházi, piaci szféra – rendszereit, átlátja a szociális szervezetek működését és abban a szociális szakemberek szerepeinek, tevékenységének formáit, a munkaerőpiaci integrációt segítő intézkedéseket és eszközöket, az Európai Unió országaira jellemző munkaerő-piaci folyamatokat

Képes:

- kritikus szemlélettel és reflektív módon megfogalmazni a társadalmi és szociális problémákat, a veszélyeztető tényezőket és a problémakezelés folyamatát,
- megkülönböztetni a vélekedéseket, sztereotípiákat, előítéleteket a bizonyítékokkal alátámasztott társadalmi tényektől, leírásoktól, elemzésektől,
- eligazodni a szociális terület mélyebb összefüggései, valamint a gyakorlat által felvetett konkrét társadalmi problémák és lehetséges megoldási módszerek, modellek között, és képes új szolgáltatások kialakításában közreműködni a megelőzés és a problémakezelés érdekében,
- eligazodni a hazai és nemzetközi intézmények, adatbázisok és rendszerek körében
- felismerni a szolgáltatásokat igénybe vevők autonómiáját tiszteletben tartó proaktív szemléletű, életminőséget szolgáló, javító, konstruktív problémakezelés, valamint a források és a kockázatok elemzésének szükségességét.

Attitűdje:

- Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, a demokratikus értékek, a jogállamiság és az európai értékközösség mellett,
- nyitott a társadalmi változásokra, fogékony az előítéletek ellen küzdő szemléleti alapok adaptálására, következetesen elfogadja a társadalomtudományi gondolkodás sokszínűségét, és hitelesen képviseli szűkebb és tágabb környezetében ennek szemléleti alapjait.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Csoba Judit egyetemi tanár, PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat)

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Szegénység és társadalmi kirekesztettség

Kódja: BTSZA203

Félév: tavaszi

Előfeltételek: nincs

A tárgy típusa: szeminárium/előadás/gyakorlat

Óraszám/hét: 2

Kredit érték: 3

Oktató: Czibere Ibolya

A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:

A félév folyamán a hallgatók megismerkednek a szegénység társadalmi okait magyarázó szociálpolitikai és szociológiai elméletekkel, a rendszerváltás elszegényedésre gyakorolt hatásaival, a legújabb szegénységi kockázatokkal és a szegénységet kezelni hivatott uniós és nemzeti stratégiai programokkal.

A tantárgy minimumkövetelményei:

Kimeneti minimumkövetelmények

- szegénységdefiníciók, szegénységmeghatározások
- jövedelmi szegénység mérése, formái, szegénységi küszöbök típusai
- funkionalista szegénységelméletek, konfliktuselméletek
- a szegénység történeti dimenziói, a szegénypolitika lényege
- Zigány Zoltán munkássága
- Hilscher Rezső munkássága
- a társadalmi kirekesztődés, kirekesztettség, kirekesztés összefüggései, lényege
- az Európai Unió és Magyarország társadalmi integrációra és befogadásra irányuló stratégiai célkitűzései, dokumentumai
- elszegényedési okok és következményeik a rendszerváltás után Magyarországon
- jelenkori elszegényedési kockázatok
- az elszegényedés kockázatában kiemelten érintett társadalmi csoportok helyzetének ismerete (gyermekek, cigányság, nők, hátrányos helyzetű térségek, települések lakói)

A tantárgy keretében elsajátítandó ismeretek és kompetenciák:

- az egyenlőtlenségek okainak értelmezése
- az egyenlőtlenségi helyzetek értelmezése
- az egyenlőtlenségi helyzetekre vonatkozó információk gyűjtése, feldolgozása
- alapvető társadalmi értékek tisztelete, védelme
- a társadalmi integrációt erősítő programokban, beavatkozásokban való közreműködési hajlandóság

- a szegénységi problémák iránti érzékenység
- a szegénységi problémák iránti nyitottság
- együttműködő, kapcsolatteremtő képesség
- a szegénységgel kapcsolatos fejlett kommunikációs eszköztár
- empátia és tolerancia

A tantárgy részletes leírása (kb. 10 témakörre kibontva):

1. A szegénység fogalma és formái. A jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségek mérése. Az egyenlőtlenségi mérőszámok főbb típusai és jellemzői. A szegénységi küszöbszámok típusai, számításuk módszerei.
2. A szegénység szociológiai megközelítése: strukturális viszonyok, a szegénység kultúrája elmélet és az underclass-megközelítés.
3. A szegénység történelmileg változó kategóriái. A hazai „ki a szegény?”- probléma értelmezési keretei 100 évvel ezelőtt és napjainkban. Szegénypolitikai és szociálpolitikai viszonyrendszerek, érvek és ellenérvek.
4. A társadalmi kirekesztés és kirekesztődés elméleti, történeti alapjai, nemzetközi folyamatok, összefüggések. Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztődés ellen az EU-ban. Társadalmi befogadás.
5. A tartós és az átmeneti szegénység természete és dinamikája. Az „n-szer szegény” problematikája.
6. Tipikus szegénységi és elszegényedési kockázatok Magyarországon.
7. A nők szegénysége történeti perspektívában.
8. A cigányság helyzete és életkörülményei. Változások a rendszerváltás után: munkanélküliség, elszegényedés, marginalizálódás, kirekesztődés.
9. A gyermekszegénység nemzetközi és hazai jelenségei. A magyarországi szegény sorsú gyermekek és családjaik helyzete. A gyermekszegénységet vizsgáló hazai kutatási eredmények.

Vizsgára bocsátás feltételei: nincs

Értékelés (félévközi ellenőrzések formája, év végi értékelés módja):

Félévközi ellenőrzés: nincs

Félév végi értékelés módja: írásbeli vizsga

Megjegyzés (feltételezett tudásanyag, előképzettségi szint): nincs

Kötelező és ajánlott irodalom:*Kötelező irodalom:*

1. **Bibó István:** *Elit és szociális érzék.* In: Bibó István: Válogatott tanulmányok I. kötet 1935-1944. Magvető Könyvkiadó, Budapest
2. **Gyáni Gábor:** *Regulázó gondoskodás.* In: Léderer Pál - Tenczer Tamás - Ulicska László: „A tettetésnek minden mesterségeiben jártasok ...”. – Koldusok, csavargók, veszélyeztetett gyerekek a modernkori Magyarországon. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 1998
3. **Feischmidt Margit:** *Társadalmi kirekesztés és a mobilitás lehetőségei aprófalvakban élő, cigánynak tartott emberek életében.* In: Kovács Katalin - Váradi Mónika (szerk.): Hátrányban, vidéken. Argumentum, Budapest, 2013 (75-105. o.)
4. **Ferge Zsuzsa:** *Fejezetek a magyar szociálpolitika történetéből.* Kávé Kiadó, Budapest, 1998
5. **Ladányi János-Szelényi Iván:** *Cigányok és szegények.* In: Ladányi János-Szelényi Iván: A kirekesztettség változó formái. Napvilág Kiadó, Budapest, 2004
6. **Sen, Amartya:** *A szegénység mint a képességek hiánya.* In: Sen, Amartya: A fejlődés mint szabadság. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2003
7. **A szegényekkel dolgozó szociális munkások véleménye.** In: Gyorsjelentés a szegényedésről. Szociális Szakmai Szövetség, Budapest, 2003
8. **Czibere Ibolya – Molnár Éva:** Mélyszegénységben élő fiatal nők munkaerőpiaci és párválasztási perspektívái elzáródott vidéki térben. Egy magyar-román határ menti zsákfalú esete. *Erdélyi Társadalom*, 14. évf. 1. szám [https://www.researchgate.net/publication/311375645_Melyszegenysegben_elo_fiatal_nok_munkaeropiaci_es_parvalasztasi_perspektivai_elzarodott_videki_terben_Egy_magyar-roman_hatar_menti_zsakfalu_esete](https://www.researchgate.net/publication/311375645_Melyszegenysegben_elo_fiatal_nok_munkaeropiaci_es_parvalasztasi_perspektivai_elzarodott_videki_terben_Egy_magyar-roman_hatar menti_zsakfalu_esete)

Ajánlott irodalom:

1. **Erős Ferenc – Fábíán Zoltán:** *Az etnikai előítéletek kialakulásáról – Tekintélyelvűség és szociális környezet.* In: *Educatio* 1999/2.
2. **Kopasz Mariann:** *Lakóhelyi szegregáció és társadalmi feszültségek a magyarországi településeken.* In: *Társadalmi Riport* 2004; TÁRKI Budapest, 2004
3. **Németh László:** *A Medve utcai polgári.* Pannónia könyvek, Budapest, 1988
4. **Váradi Monika Mária:** *Megélhetés és támogató kapcsolatok – az aprófalusi szegénység arcai* In: Kovács Katalin - Váradi Mónika (szerk.): Hátrányban, vidéken. Argumentum, Budapest, 2013 (106-134. o.)

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Jogi ismeretek a szociális munkában II.

A tantárgy kódja: BTSZ407BA

A szak megnevezése (N/L): szociális munka BA (N)

Az oktató neve: Dr. Ábrahám Katalin

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A félév témája a családjog és a gyermekvédelem. A tantárgy célja, hogy a hallgatók képesek legyenek a mindennapi életben felmerülő alapvető családi, gyermekvédelmi viszonyokat szabályozó helyzetek jogi alapjait felismerni, és azokra megoldási javaslatot adni a segítő szakma által megkövetelhető szinten, illetve megismerjék a témához kapcsolódó lényeges kérdések eljárási lépéseit.

A félév tematikája

1. A családjog tárgya, fogalma, feladata, forrásai, alapelvei.
2. A cselekvőképesség és annak korlátozása. A gondnokság.
3. A házasság megkötése, joghatásai. A házasság érvénytelensége, a házasság megszűnésének esetei.
4. A házasság vagyoni jogi hatásai: vagyonközösség, közös vagyon, külön vagyon, lakáshasználat, vagyoni jogi szerződés.
5. „Élettársak”: a különböző jogintézmények elhatárolása és a rájuk vonatkozó főbb szabályok.
6. A rokonság fogalma, rokonok tartása (gyermektartás, egyéb rokonok).
7. A családi jogállás: anyai státusz, apasági vélelmek és a vélelem megdöntése.
8. Örökbefogadás: feltételei, joghatásai, megszüntetése, hatálytalanná válása.
9. Szülői felügyeleti jog: tartalma, jogosítványai, a szülői felügyelet szünetelése, megszűnése, megszüntetése, gyermekelhelyezés, a kapcsolattartás szabályai.
10. Gyámság: gyámrendelés, gyámság fajtái, gyám jogai és kötelezettségei.
11. A gyermekek jogai. A gyermekvédelmi rendszer felépítése, a gyermekvédelmi gondoskodás főbb szabályai.
12. A gyermekvédelmi törvényben szabályozott pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó ellátások, hatósági intézkedések.

Értékelés

Kollokvium, szóbeli vizsga

Kötelező irodalom (az előadásanyagon kívül)

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, <http://www.njt.hu/>

2013. V. törvény a Polgári Törvénykönyvről: Második könyv (Az ember mint jogalany) és Negyedik könyv (Családjog), <http://www.njt.hu/>

Ajánlott irodalom

1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről

2009. évi XXIX. törvény a bejegyzett élettársi kapcsolatokról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról, <http://www.njt.hu/>

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról, <http://www.njt.hu/>

149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról, <http://www.njt.hu/>

328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról, <http://www.njt.hu/>

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről, <http://www.njt.hu/>

Boros Zsuzsa, Katonáné Pehr Erika, Kőrös András, Makai Katalin, Szeibert Orsolya (2021): Polgári jog III/VI. – Családjog, HVG-ORAC, Budapest.

Csehi Zoltán, Bodzási Balázs, Tókey Balázs (szerk.) (2021): 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., <https://www.mhk.hu/files/ptk-kommentar.pdf>

Fábián Ferenc, Szűrösné Takács Andrea (2016): Előadásvázlatok a családjog köréből, Patrocinium, Budapest, <http://patrocinium.hu/wp-content/uploads/2016/11/Fábián-Ferenc-Szűrösné-Takács-Andrea-Előadásvázlatok-a-családjog-köréből.pdf>

Filó Erika, Katonáné Pehr Erika: (2015): Gyermeki jogok, szülői felelősség és gyermekvédelem, HVG-ORAC, Budapest.

Herczog Mária (szerk.) (2011): A gyermekvédelem nagy kézikönyve, Compex Kiadó, Budapest.

Ráczné dr. Lehóczky Zsuzsa (2008): Családjog jegyzet, kézirat.

Somfai Balázs (2009): A kapcsolattartás mint a gyermek emberi joga, HVG-ORAC, Budapest.

Szeibert Orsolya (szerk.) (2019): Gyermekjogi panoráma, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: A projektmunka alapjai I.

A tantárgy kódja: BTSZ803BA

A szak megnevezése (N/L): szociális munka BA (N)

Az oktató neve: dr. Ábrahám Katalin

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összessége

A tantárgy célja, hogy bemutassa a projekt szemléletet, rávilágítson a projektek szerepére a segítő munkában, valamint a hallgatók elsajátítsák a projektmunka alapjait. Ennek érdekében a félév során a hallgatók megismerik a projektekkel kapcsolatos alapvető fogalmakat, továbbá a projekt előkészítéssel, tervezéssel kapcsolatos elméleti alapokat és technikákat, mely technikákat csoportmunka keretében maguk is alkalmazzák.

A félév tematikája

Projektek fogalma, jellemzői, szerepük a segítő munkában.

A projektciklus-menedzsment és a logikai keretmódszer.

Szükségletfeltárás, helyzetelemzés.

A projekt érdekeltségei.

Problémaelemzés, célelemzés, beavatkozási terület kiválasztása.

A projekt tevékenységek meghatározása, a projekt belső logikájának kialakítása.

Az indikátorok fogalma, fajtái, alkalmazása a projektek tervezésében és megvalósításában.

Erőforrás tervezés.

A projektek időbeli ütemezése.

A félév értékelése

A félév gyakorlati jeggyel zárul, ezért legfeljebb három hiányzás lehetséges.

A szeminárium teljesítésének feltétele az órákon való aktív részvétel, zárthelyi dolgozatok eredményes megírása, az órákhoz kapcsolódó feladatok és gyakorlatok színvonalas teljesítése.

Irodalom:

A szemináriumon elhangzott anyagok.

Ábrahám Katalin (szerk.) (2012): „Kincskereső” Gyermekek- és ifjúságpolitikai projektek. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Boda Margit – Diebel Andrea – Prókai Orsolya (2008): „Munka-Kör” Csoportos módszerek, közösségi innovációk a támogatott álláskeresésben. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, Debrecen.

Görög Mihály (1999): Bevezetés a projektmenedzsmentbe. Aula Kiadó, Budapest.

Görög Mihály (2001): Általános projektmenedzsment. Aula Kiadó, Budapest.

Kőnig Éva (szerk.). (2011): Stratégiai tervezés a szociális munkában. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, Debrecen.

Lebovits Ágnes, Kézy Béla és Barna-Lázár Zoltán (szerk.): Projektciklus menedzsment és logikai keretmátrix kézikönyv. Budapest.

Lockyer, K. – Gordon, J. (2000): Projektmenedzsment és hálós tervezési technikák. Kossuth Kiadó, Budapest.

Milicz Ákos (2011): Civil projektmenedzsment – Sikeres projektek nonprofit szervezetekben. Ifjúsági Közélet Fejlesztéséért Alapítvány, Zalaegerszeg, http://www.ikfalapitvany.hu/civilprojektmenedzsment_001-148_full.pdf

Projektmenedzsment útmutató [elektronikus dokumentum]: PMBOK® guide (2020). Akadémiai Kiadó, Budapest, <https://mersz.hu/projektmenedzsment-utmutato-pmbok-guide>

Revita Alapítvány (2010): A szükségletfeltárás, igényfelmérés, helyzetelemzés elméleti és gyakorlati vonatkozásai.

Szűcs István, Nagy Adrián Szilárd (2015): A projektmenedzsment gyakorlata. Debreceni Egyetem, Debrecen, <https://dea.lib.unideb.hu/dea/handle/2437/216874>

Verzuh, Eric (2006): Projektmenedzsment. HVG, Budapest, <https://docplayer.hu/106813193-Projektmenedzsment-eric-verzuh.html>

Vörös Mihály László (2004): Versenyképes projektek és pályázatok. TRIU-MESTER Bt., Tatabánya.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: A projektmunka alapjai II.

A tantárgy kódja: BTSZA4080BA

A szak megnevezése (N/L):szociológia(BA)

Az oktató neve: dr. Ábrahám Katalin

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a projektmunka alapvető sajátosságaival, a projektek tervezésének folyamatával, feladataival. A félév során a hallgatók képessé válnak megalapozott projektcélok megfogalmazására, tevékenység, erőforrás és ütemezés tervezésére.

A félév témakörei

A projektmenedzsment elméleti alapjai.

Szükségletfeltárás, helyzetelemzés.

A projekt érdekeltségei, a partnerség szerepe.

Problémaelemzés, a projektcélok meghatározása.

Tevékenység- és idő tervezés.

Az indikátorok alkalmazása a projektek tervezésében és megvalósításában.

Erőforrás tervezés.

Projektek és környezetük.

A projektszervezet felállítása.

A projektek szakmai szervezése.

A félév értékelése

A félév gyakorlati jeggyel zárul, ezért legfeljebb három hiányzás lehetséges.

A szeminárium teljesítésének feltétele az órákon való aktív részvétel, zárthelyi dolgozatok eredményes megírása, az órákhoz kapcsolódó feladatok és gyakorlatok színvonalas teljesítése.

Irodalom

A szemináriumon elhangzott anyagok.

Ábrahám Katalin (szerk.) (2012): „Kincskereső” Gyermekek- és ifjúságpolitikai projektek. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Boda Margit – Diebel Andrea – Prókai Orsolya (2008): „Munka-Kör” Csoportos módszerek, közösségi innovációk a támogatott álláskeresésben. Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszéke, Debrecen.

Egri Imre: Projektmenedzsment.

http://www.nyf.hu/gtk/sites/www.nyf.hu.gtk/files/Letol_tananyag/Projektmenedzsment-Egri%20Imre.pdf

Görög Mihály (1999): Bevezetés a projektmenedzsmentbe. Aula Kiadó, Budapest.

Görög Mihály (2001): Általános projektmenedzsment. Aula Kiadó, Budapest.

Henczi Lajos – Murvai László (2012): Projekttervezés és projektmenedzsment. SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt., Budapest

Lockyer, K. – Gordon, J. (2000): Projektmenedzsment és hálós tervezési technikák. Kossuth Kiadó, Budapest.

Marosán György (2002): Stratégiai menedzsment. Zsigmond Király Főiskola, Budapest.

Milicz Ákos (2011): Civil projektmenedzsment – Sikeres projektek nonprofit szervezetekben. Ifjúsági Közélet Fejlesztéséért Alapítvány, Zalaegerszeg, http://www.ikfalapitvany.hu/civilprojektmenedzsment_001-148_full.pdf

Projektmenedzsment útmutató [elektronikus dokumentum]: PMBOK® guide (2020). Akadémiai Kiadó, Budapest, <https://mersz.hu/projektmenedzsment-utmutato-pmbok-guide>

Revita Alapítvány (2010): A szükségletfeltárás, igényfelmérés, helyzetelemzés elméleti és gyakorlati vonatkozásai.

Szűcs István, Nagy Adrián Szilárd (2015): A projektmenedzsment gyakorlata. Debreceni Egyetem, Debrecen, <https://dea.lib.unideb.hu/dea/handle/2437/216874>

Verzuh, Eric (2006): Projektmenedzsment. HVG, Budapest, <https://docplayer.hu/106813193-Projektmenedzsment-eric-verzuh.html>

Vörös Mihály László (2004): Versenyképes projektek és pályázatok. TRIU-MESTER Bt., Tatabánya.

TANTÁRGYLEÍRÁS

Nappali szociális munkás szak (BA)

A tantárgy címe: Speciális helyzetű társadalmi csoportok (BTSZ810BA-K3)

Félév: 2021/2022 tavaszi

Időpont: szerda 14.00-15.30

Helye: fszt. 44. terem

A tárgy típusa: szeminárium

Óraszám: 2

Kreditszám: 3

Oktató: Bihari Ildikó

Intézet / Tanszék: Debreceni Egyetem Politikatudományi és Szociológiai Intézet, Szociológia és Szociálpszichológia Tanszék

A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései:

A tantárgy célja a speciális társadalmi csoportok helyzetének, jellemzőinek, deficitjeinek a megismerése, és a hátrányok mérséklése irányuló stratégiák, jogszabályok, ellátások áttekintése. A kurzus ismeretet nyújt áttekintő jelleggel az adott speciális társadalmi célcsoport jelenlegi helyzetéről, az igénybe vehető ellátási formákról, a hátránykompenzálásra irányuló jó gyakorlatokról, innovációkról és a jövőbeli kihívásairól.

A hallgatók a félév során párokban/kiscsoportokban dolgoznak és a csoport feladata a választott speciális célcsoport helyzetének a bemutatása a statisztikai adatok, a jogszabályi háttér, a hazai és nemzetközi kutatások, az innovációk, és a terepgyakorlatokon szerzett tapasztalatok tükrében.

Témakörök:

1. Speciális társadalmi csoportok jellemzői
2. A speciális társadalmi csoportok helyzete gazdasági, társadalmi perspektívából
3. A területi egyenlőtlenség hatása
4. Szegregáció - integráció
5. A speciális társadalmi csoportok helye a hazai jogi és szociálpolitikai rendszerben
6. Az esélyegyenlőtlenségek mérséklése a szociális munka eszközeivel
7. Szociális ellátások - pénzbeli és természetbeli ellátások
8. Szociális szolgáltatások - személyes gondoskodás keretébe tartozó szociális alapszolgáltatások és szakosított ellátások
9. Hátránykompenzálásra irányuló hazai és nemzetközi jó gyakorlatok, innovációk
10. Jövőbeli kihívások

Az értékelés módja:

- órai aktivitás
- egy sikeres kiselőadás megtartása a félév során
- szemináriumi dolgozat eredményes teljesítése
- a végső érdemjegy a fentebb említett három szempont átlagából tevődik össze.

Irodalom:

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300003.tv>

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.tv>

Bihari Ildikó – Czibere Ibolya – Csoba Judit – Kerekes Noémi – Rácz Andrea (2015): Az aktív idősödést támogató innovációk közép-európai gyakorlatai. http://epa.oszk.hu/02900/02943/00066/pdf/EPA02943_kapocs_2015_2_46-55.pdf

Husz Ildikó – Kopasz Marianna – Rácz Andrea (2020): A szegénységben élő gyermekes családok társadalmi mobilitásának esélyei a családsegítő szakemberek szemszögéből. In: Esély, 4.: 32-53. http://www.esely.org/kiadvanyok/2020_4/esely_2020-4_32-53_husz_kopasz_racz.pdf

Győri Péter (2017): Hajléktalanság – romák – gyermekszegénység. In: Esély, 4.: 17-44. http://esely.org/kiadvanyok/2017_4/ATT03693.pdf

Csoba Judit szerk. (2009): Peremhelyzetű társadalmi csoportok társadalmi és munkaerőpiaci integrációja. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen
<https://mek.oszk.hu/13000/13059/13059.pdf>

Bihari Ildikó (2021): A hátrányos helyzetű tanulók nem-kognitív készségeinek fejlődése a tanodában.
https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/320588/Bihari_Ildiko_disszertacio_tukrozott_margo_titkosított.pdf?sequence=1&isAllowed=y

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: Család- és gyermekvédelem
Kreditek száma: 3
Tantárgy típusa: szeminárium
Teljesítés: gyakorlati jegy
Az oktató neve: Nemes-Zámbó Gabriella
Elérhetőség: nemes.zambo.gabriella@arts.unideb.hu
Tantárgyfelelős: Dr. Czibere Ibolya

A tantárgy oktatási céljainak összefoglalása:

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a család- és gyermekvédelem elméleti, gyakorlati és értékhatárának legfontosabb területeivel. A kurzus során a családokkal és gyermekekkel kapcsolatos történeti, intézményi és jogszabályi alapok elsajátításán túl cél a korszerű gyermekvédelmi szemlélet és értékészlet elsajátítása. A témakörök során megismerkedünk a családokat és gyermekeket érintő legfontosabb veszélyekkel, problémakörökkel, melyekkel kapcsolatos lehetséges beavatkozási területeket és cselekvési lehetőségeket is beazonosítjuk. Ennek eredményeként a hallgatók képesek lesznek komplex, professzionális szemlélettel tekinteni az említett célcsoportokra.

A tantárgy részletes leírása (témakörök):

- Családelméletek, családok a modernitásban
- A család funkciói, a családi élet diszfunkcionális működései, krízisek a családban, családsegítés
- Gyermekbántalmazás, családon belüli erőszak, trauma
- A gyermek, mint társadalmi érték – az önálló jogokkal felruházott gyermek
- A gyermekvédelem alapfogalmai, a gyermekvédelem történeti alakulása
- A gyermekvédelmi rendszer az 1997. évi XXXI. tv. alapján
- Gyermekjóléti alapellátások
- Gyermekvédelmi szakellátás – otthont nyújtó ellátások
- Nevelőszülői ellátás
- Utógondozói ellátás, felnőtté válás a gyermekvédelem rendszerében

A kurzus teljesítése:

Gyakorlati jegy

- egy zárthelyi dolgozat eredményes teljesítése a félév végén
- egy szemináriumi dolgozat elkészítése egy előre kiadott témában
- órai aktivitás

A végső érdemjegy a fentebb említett három szempont átlagából tevődik össze.

Kötelező és ajánlott irodalmak:

Bánlaky Pál (2004): Családszociológia. Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest

Czibere Ibolya – Molnár Éva (2015): „...nem a kortárs családi lét múltó aberrációja” Családdefiníciók és családelméletek az angolszász szociológiai irodalomban. In: Metszetek. 4. évf. 2. sz. 19-53.
http://metszetek.unideb.hu/files/metszetek_2015_4_02_czibere%20molnar%2019-53.pdf

Feuer Mária (szerk.) (2017): A családsegítés elmélete és gyakorlata. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Gortka-Rátkó Erzsébet (2016): Családpolitika, családtámogatás és gyermekszegénység. In: Vargáné Nagy Anikó (szerk.): Családi életre nevelés. Didakt Kft., Debrecen 39-58.

Herczog Mária (1995): A nevelőszülő helye és szerepe a gyermekvédelemben. Esély, 1995/2. 82-100.
http://www.esely.org/kiadvanyok/1995_2/aneveloszulok.pdf

Herczog Mária (2005): Gyermekvédelmi kézikönyv. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest.

Rácz Andrea – Szombathelyi Szilvia (2004): A hazai gyermekvédelmi rendszer. In: KAPOCS III. évf. 6. szám. 1-30. <http://www.ncszi.hu/kiadvanyok/kapocs-letoltheto--lapszamai/kapocs-2004/113/news>

Rácz Andrea (2012): Gyermekvédelemben nevelkedettek helyzete a kutatások tükrében. In: Rácz Andrea (szerk.): Gyermekvédelemben nevelkedettek társadalmi integrációs esélyei. Rubeus Egyesület, Budapest. 13-34.
https://oszkdk.oszk.hu/storage/00/00/50/14/dd/1/24426_gyermek_es_ifjusagvedelmi_tanulmanyok_els_o_kotet.pdf

Rácz Andrea (2016): Gyermekvédelem mint fragmentált társadalmi intézmény. A korporált szülőség értelmezése a hazai gyakorlatban. Debreceni Egyetem Kiadó, Debrecen

Rákó Erzsébet (2014): Gyermekvédelmi intézményekben elhelyezett gyerekek életkörülményei. Belvedere Kiadó, Szeged.
http://real.mtak.hu/79822/1/kiadoi_honlaprol_Rako_Erzsebet_Gyermekvedelmi_intezetekben_el_helyezett_gyermekek_eletkorulmenyei_u.pdf

Stein Mike (2006): Research review: young people leaving care. In: *Child and Family. Social Work*. 2006/11/3, 273–279.

Szöllősi Gábor (2004): A gyermekjóléti alapellátások a gyermekvédelem rendszerében. In: Szöllősi Gábor (szerk.): Gyermekjóléti alapellátás. Segédanyag a szociális szakvizsgához. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest. 57-154.